Натисніть тут, щоб

купити книгу на сайті

або замовляйте за телефоном:

(0352) 51-97-97, (067) 350-18-70,
(066) 727-17-62

ОРІЄНТОВНИЙ КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ з/п	Тема уроку	Сторінки	Дата
	ПОВТОРЕННЯ ЗА 2 КЛАС		
1	Вступ. Повторення вивченого у 2 класі. Алфавіт. Робота з орфографічним словником	7	
2	Повторення вивченого про букви і звуки. Розрізнення голосних і приголосних звуків. Звуко-буквений аналіз слів	10	
3	Поділ слів на склади для переносу. Позначення м'якості приголосних на письмі. Спостереження за словами, в яких звуків менше, ніж букв. Повторення вивченого про звуки і букви	12	
4	Вправляння у правильній вимові дзвінких приголосних звуків. Спостереження за словами, у яких звуків більше, ніж букв. Побудова розповіді за малюнком	14	
	МОВА Й МОВЛЕННЯ		
5	Мова в житті народу	17	
6	Усне і писемне мовлення	19	
7	Культура мовлення. Слова ввічливості	22	
	СЛОВО. ЗНАЧЕННЯ СЛОВА		
8	Слова з прямим і переносним значенням	25	
9	Слова, однакові за звучанням і написанням, але різні за значенням	28	
10	Слова, близькі за значенням (синоніми)	30	
11	Слова, протилежні за значенням (антоніми)	33	
12	Діагностична робота. Диктант	36	
	БУДОВА СЛОВА		
13	Аналіз діагностичної роботи. Спільнокореневі слова. Корінь слова	37	
14	Закінчення слова, його роль у реченні	40	
15	Розвиток зв'язного мовлення	42	
16	Вправи на розрізнення спільнокореневих слів та форм того самого слова	43	
17	Основа слова. Частини основи	45	
18	Будова слова. Закріплення	49	
19	Чергування голосних звуків [о, е]→[і] у коренях слів	51	
20	Чергування голосних звуків [г, к, х]→[з´, ц´, с´] →[ж, ч, ш] у коренях слів	53	
21	Спостереження за вимовою слів із ненаголошеними [е], [и] в коренях. Правило написання слів із цими звуками	55	
22	Перевірка правильності написання слів з ненагошеними голосними [е], [и] способом словозміни та добору спільнокореневих слів	58	
23	Розвиток зв'язного мовлення	60	
24	Вимова і правопис слів із ненаголошеними [е], [и], що не перевіряються наголосом. Робота з орфографічним словником	61	
25	Вимова і правопис слів із дзвінкими і глухими приголосними звуками	64	
26	Явища заміни у коренях слів дзвінких звуків глухими і навпаки	67	
27	Вправи на закріплення вимови і правопису слів із дзвінкими і глухими приголосними звуками. Приклади перевірки правопису слів типу *просьба*, *нігті*	69	

№ з/п	Тема уроку	Сторінки	Дата
28	Ознайомлення з префіксом як значущою частиною слів	71	
29	Префікси і прийменники. Розрізнення значень і написання однозвучних префіксів і прийменників	73	
30	Правопис префіксів *роз-*, *без-*	76	
31	Розвиток зв'язного мовлення	78	
32	Вимова і правопис слів з префіксами *з-*, *с-*	79	
33	Апостроф після префіксів	81	
34	Закріплення правила вживання апострофа після префіксів	84	
35	Суфікс. Ознайомлення із суфіксом як значущою частиною слова	86	
36	Закріплення поняття про суфікс та його словотворчу роль. Послідовність усного та письмового розбору слів за будовою	89	
37	Діагностична робота. Мовна тема. Слово. Значення слова. Будова слова	91	
	ЧАСТИНИ МОВИ		
38	Аналіз діагностичної роботи. Загальне уявлення про частини мови: іменник, прикметник, дієслово, числівник, прийменник	94	
39	Розвиток зв'язного мовлення	96	
40	Добір спільнокореневих слів, які належать до різних частин мови. Розрізнення їх за закінченнями, значенням, роллю в реченні та за зв'язком з іншими словами	97	
	ІМЕННИК		
41	Загальне поняття про іменник (питання, значення, роль та зв'язок з іншими словами у реченні). Іменники — назви істот та неістот	99	
42	Закріплення умінь визначати іменники — назви істот та неістот, їх роль у реченні. Навчальний усний твір	101	
43	Власні й загальні іменники. Велика буква у власних іменниках	103	
44	Поняття предметності на прикладах іменників, утворених від прикметників та дієслів. Вправи на творення іменників від прикметників і дієслів	105	
45	Змінювання іменників за числами (однина і множина). Спостереження за іменниками, які вживаються тільки в однині або в множині	107	
46	Рід іменників: чоловічий, жіночий, середній. Перевірна робота. Усний твір	110	
47	Розвиток зв'язного мовлення	111	
48	Вправи на визначення роду іменників	112	
49	Змінювання іменників за питаннями	114	
50	Діагностична робота. Мовна тема. Іменник	117	
	ПРИКМЕТНИК		
51	Аналіз діагностичної роботи. Загальне поняття про прикменник (питання, значення, роль у реченні). Значення прикметників у мовленні	119	
52	Зв'язок прикметників з іменниками. Вправи на встановлення зв'язку прикметників з іменниками	122	
53	Змінювання прикметників за числами та питаннями	124	

№ з/п	Тема уроку	Сторінки	Дата
54	Змінювання прикметників за родами. Родові закінчення прикметників	126	
55	Розвиток зв'язного мовлення	127	
56	Вправи на визначення роду і числа прикметників за іменниками. Прикметники-антоніми	128	
57	Вправи на визначення роду і числа прикметників за іменниками. Прикметники-синоніми	130	
58	Спостереження за вживанням прикметників у прямому і переносному значеннях	132	
59	Узагальнення й закріплення знань про прикметник	134	
	ЧИСЛІВНИК		
60	Формування поняття про числівник	136	
61	Спостереження за функціональною роллю числівників у мовленні	138	
62	Вимова і правопис числівників	140	
63	Розвиток зв'язного мовлення	141	
64	Діагностична робота. Перевірка знань з мови. Прикметник. Числівник	142	
	ДІЄСЛОВО		
65	Аналіз діагностичної роботи. Загальне поняття про дієслово	144	
66	Спостереження за роллю дієслів у реченні. Вправи на встановлення зв'язку дієслів з іменниками у тексті	146	
67	Змінювання дієслів за числами	148	
68	Змінювання дієслів за часами	150	
69	Вправи на розрізнення часових форм дієслів	153	
70	Змінювання дієслів за часами	155	
71	Розвиток зв'язного мовлення	156	
72	Змінювання дієслів за часами	157	
73	Закріплення знань про часові форми дієслова	159	
74	Написання *не* з дієсловами	160	
75	Діагностична робота. Перевірка знань з мови. Дієслово	162	
76	Аналіз діагностичної роботи. Узагальнення знань і вмінь з теми «Дієслово»	164	
	РЕЧЕННЯ		
77	Види речень за метою висловлювання. Звертання. Спостереження за інтонацією та розділовими знаками	165	
78	Розвиток зв'язного мовлення	167	
79	Члени речення. Головні та другорядні члени речення	168	
80	Зв'язок слів у реченні	170	
81	Узагальнення знань за розділом. Навчальний діалог	173	
82	Діагностична робота. Диктант	176	
	ТЕКСТ		
83	Аналіз діагностичної роботи. Розвиток уявлень про текст. Заголовок	177	
84	Найважливіші в тексті слова	180	
85	Розвиток зв'язного мовлення	181	

№ з/п	Тема уроку	Сторінки	Дата
86	Тема і головна думка (мета) тексту	182	
87	Текст-розповідь	185	
88	Текст-опис	187	
89	Текст-міркування	189	
90	Есе	191	
91	Спостереження за ознаками художніх та наукових текстів	193	
92	Діагностична робота. Речення. Текст	195	
93	Розвиток зв'язного мовлення	196	
94	Аналіз діагностичної роботи. Повторення вивченого матеріалу	197	
ПОВТОРЕННЯ ВИВЧЕНОГО ЗА РІК			
95	Повторення та закріплення вивченого. Свято Матері	198	
96	Повторення вивченого за рік. Текст. Спільнокореневі слова. Головні слова в реченні. 8 травня — День пам'яті та примирення	200	
97	Повторення вивченого матеріалу. Алфавіт. Частини мови.	202	
98	Повторення вивченого за рік	204	

ПОВТОРЕННЯ ЗА 2 КЛАС

Дата _____
Клас _____

Додатковий матеріал до уроку

УРОК 1

Тема. Вступ. Повторення вивченого у 2 класі. Алфавіт. Робота з орфографічним словником.

«Ой літечко, літо, квітами увито» (*Марійка Підгірянка*).

Мета. Ознайомити учнів з новим підручником «Українська мова»; розкрити практичне значення алфавіту для укладання словників; розвивати усне мовлення, вміння розташовувати слова в алфавітному порядку; формувати компетентність спілкування рідною мовою; виховувати старанність, інтерес до навчання.

Хід уроку

I. Вступ. Ранкова зустріч.

1. Організація класу.

Вчитель разом з дітьми утворюють коло по парах і промовляють:

— Здрастуй, друг!
— Де ти був?
— Я скучав!
— Ти прийшов!
— Добре!

2. Ознайомлення з підручником «Українська мова. 3 клас».

Вступна бесіда.

— Діти, сьогодні ми розпочинаємо мандрівку у чудесну країну Мови, де довідаємось багато нового про нашу рідну мову.

НУ, ЯК ЦЕ ПРАВИЛЬНО СКАЗАТИ?

Які слова вживати нам?
Відкрити що? Що відчиняти?
Як дати лад усім словам?
Що треба просто розгортати?
Що відкупорить, відімкнуть?
Коли слова які вживати?
І як дитині це збагнуть?
Все просто, в нас багата мова,
Для всього є свої слова.
Уважно прислухáйсь до слова
І зрозумієш ці дива.
Розплющуєш, прокинувшися, очі
І відкриваєш дивний світ.
І душу відкривай охоче
Ти для добра з маленьких літ.
Вікно до сонця відчиняєш,
Для друзів двері відчиняй.
Замок у дверях відмикаєш.
Ти добре це запам’ятай!
Що закупорене тісненько,
Відкупорити треба нам.
Запам’ятай і це гарненько
І раду всім даси словам.
А книжку треба розгортати
Й перегортати сторінки.
Щоб у житті все добре знати,
Бо ж світ цікавий і дзвінкий.

Надія Красоткіна

3. Презентація підручника.

— Перед вами — новий підручник, який допоможе нам у вивченні рідної мови.

— Як він називається? Хто його автори?

— Розгляньте малюнок на обкладинці. Назвіть предмети, зображені на ньому.

— Подумайте і скажіть, що спільного між тим, що ми бачимо на малюнку, і рідною мовою.

— Зверніть увагу на умовні позначення, вміщені на початку книги. Чи все вам зрозуміло? Прочитайте, що вони означають.

— Подивіться, як у підручнику виділено правила та словникові слова.

4. Бесіда за змістом вірша «Любіть свою мову».

— Прочитайте вірш. До чого закликає нас поет?

— Як називається наша рідна мова?

— Для чого людині мова?

— Ми проживаємо в Україні, тому ми повинні знати, любити і шанувати свою рідну мову. Кожен з нас може знати і розмовляти іншими мовами, але ніколи не заміняти ними свою рідну мову.

II. Сприймання та усвідомлення учнями нового матеріалу.

1. Повідомлення теми уроку.

Сьогодні до нас на урок завітав Всезнайко. Він хоче дізнатися, що із вивченого у 2 класі ви пам'ятаєте і чи готові до подальшої подорожі країною Мови.

2. Робота з алфавітом.

— Прочитайте акровірш.

А — з неї діти починають
Буквар читати з ранніх літ.
Екзамен перший свій складають,
Тож треба знать її як слід.
Коли вже вивчена вона, —
Авжеж, прислужиться сповна.

— Прочитайте алфавіт (вправа 2).

— Скільки букв в українському алфавіті?

— Які букви позначають голосні звуки? Приголосні звуки?

— Яка буква не позначає жодного звука?

3. Каліграфічна хвилинка.

— Із поданих складів утворіть і запишіть слова.

Пта жи ка шеч то

Фізкультхвилинка.

Учні повторюють вправи за вчителем.

Ми цеглиночки візьмемо,
Руханочку дружно проведемо.
Синя в ручках — покружляєм,
З жовтою — поприсідаєм.
Голубенька у руках — політаємо, як птах.
Вже зелену брати час, бо робота є у нас.

4. Розвиток мовлення.

— Прочитайте вірш, добираючи з довідки відповідні слова (вправа 1).

— Про яку пору року розповідається у вірші?

— А як ви провели літо? (Учні розповідають, де і як провели літні канікули).

5. Звуковий аналіз слів (вправа 1).

— Прочитайте виділені слова *(літечко, ногою, щебечуть)*.

— Які звуки ви чуєте?

— У якому слові звуків більше, ніж букв? Чому?

— У якому слові є буква, яка не позначає жодного звука?

6. Ознайомлення зі словниками української мови (вправа 6).

а) Проблемне завдання.

— Прочитайте слова.

— Що вони означають?

— Запишіть їх в алфавітному порядку.

— З якою проблемою ви зіткнулися?

— Хто зумів її розв'язати?

— Яким чином вирішено проблему?

б) Опрацювання тексту на с. 6.

— Які правила треба знати, щоб знайти слово у словнику?

— Якими словниками нам треба користуватися, щоб збагатити свою мову?

в) Робота з орфографічними словниками. Складання пам'ятки роботи зі словником.

— Пригадайте назви букв та послідовність їх розташування в абетці (1 варіант читає букви, що позначають приголосні звуки, а 2 варіант — букви, що позначають голосні звуки).

г) Засвоєння правил роботи зі словником.

— Відшукайте у словнику подані на дошці слова і поставте наголос.

Абрикос, черешня, апельсин, черемха.

— Запишіть в абетковій послідовності ці слова.

Фізкультхвилинка.

III. Осмислення, узагальнення і систематизація знань.

1. Робота в зошиті.

2. Робота з індивідуальними картками.

IV. Підсумок уроку.

1. Діти об'єднуються в групи по 6–8 осіб.

Учитель пропонує:

— Вишикуйтеся в ряд відповідно до абетки за першою літерою свого імені (прізвища).

— Вишикуйтеся в ряд відповідно до абетки за останньою літерою імені (прізвища).

2. Вправа «Мікрофон».

— Над чим ми працювали сьогодні на уроці?

— Навіщо нам потрібні словники?

— Чи задоволені ви своєю роботою на уроці?

V. Повідомлення домашнього завдання з попереднім інструктажем.

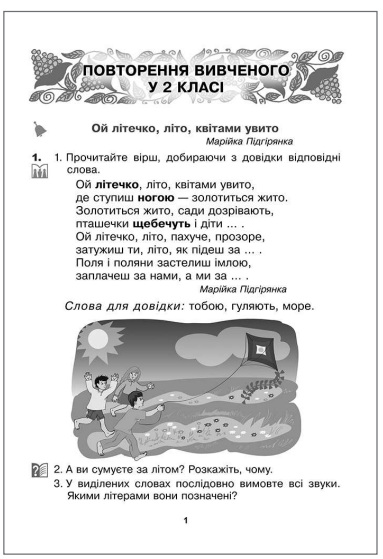

ПОВТОРЕННЯ ВИВЧЕНОГО У 2 КЛАСІ

Ой літечко, літо, квітами увито

Марійка Підгірянка

1. 1. Прочитайте вірш, добираючи з довідки відповідні слова.

Ой **літечко**, літо, квітами увито,
де ступиш **ногою** — золотиться жито.
Золотиться жито, сади дозрівають,
пташечки **щебечуть** і діти ... .
Ой літечко, літо, пахуче, прозоре,
затужиш ти, літо, як підеш за ... .
Поля і поляни застелиш імлою,
заплачеш за нами, а ми за ... .

Марійка Підгірянка

Слова для довідки: тобою, гуляють, море.

2. А ви сумуєте за літом? Розкажіть, чому.

3. У виділених словах послідовно вимовте всі звуки. Якими літерами вони позначені?

1

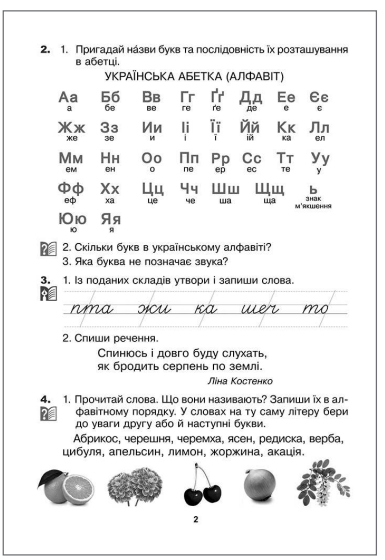

2. 1. Пригадай на́зви букв та послідовність їх розташування в абетці.

УКРАЇНСЬКА АБЕТКА (АЛФАВІТ)

Аа а	Бб бе	Вв ве	Гг ге	Ґґ ге	Дд де	Ее е	Єє є
Жж же	Зз зе	Ии и	Іі і	Її і	Йй ій	Кк ка	Лл ел
Мм ем	Нн ен	Оо о	Пп пе	Рр ер	Сс ес	Тт те	Уу у
Фф еф	Хх ха	Цц це	Чч че	Шш ша	Щщ ща	Ь знак м'якшення	
Юю ю	Яя я						

2. Скільки букв в українському алфавіті?

3. Яка буква не позначає звука?

3. 1. Із поданих складів утвори і запиши слова.

пта жи ка шег то

2. Спиши речення.

Спинюсь і довго буду слухать,
як бродить серпень по землі.

Ліна Костенко

4. 1. Прочитай слова. Що вони називають? Запиши їх в алфавітному порядку. У словах на ту саму літеру бери до уваги другу або й наступні букви.

Абрикос, черешня, черемха, ясен, редиска, верба, цибуля, апельсин, лимон, жоржина, акація.

2

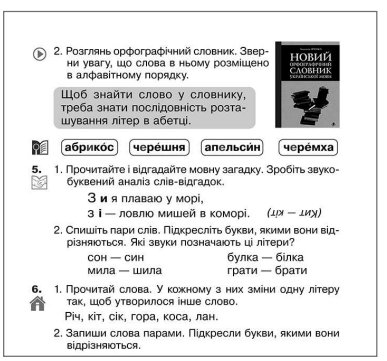

2. Розглянь орфографічний словник. Зверни увагу, що слова в ньому розміщено в алфавітному порядку.

Щоб знайти слово у словнику, треба знати послідовність розташування літер в абетці.

абрико́с чере́шня апельси́н чере́мха

5. 1. Прочитайте і відгадайте мовну загадку. Зробіть звукобуквений аналіз слів-відгадок.

З **и** я плаваю у морі,
з **і** — ловлю мишей в коморі. *(лук — лиф)*

2. Спишіть пари слів. Підкресліть букви, якими вони відрізняються. Які звуки позначають ці літери?

сон — син
мила — шила
булка — білка
грати — брати

6. 1. Прочитай слова. У кожному з них зміни одну літеру так, щоб утворилося інше слово.

Річ, кіт, сік, гора, коса, лан.

2. Запиши слова парами. Підкресли букви, якими вони відрізняються.

Дата _____
Клас _____

Додатковий матеріал до уроку

УРОК 2

Тема. Повторення вивченого про букви і звуки. Розрізнення голосних і приголосних звуків. Звуко-буквений аналіз слів.
«Я ранок стрічаю, мов друга: “Йди, світлий!”» (*Павло Тичина*).

Мета. Систематизувати знання учнів про голосні та приголосні звуки; удосконалювати навички правильної вимови твердих і м’яких приголосних звуків; розвивати мовлення учнів, фонематичний слух; формувати компетентність спілкування рідною мовою; розвивати зв’язне мовлення; виховувати любов та повагу до рідної мови.

Хід уроку

I. Організація класу. Ранкова зустріч.

Продзвенів уже дзвінок
— починається урок.
Будемо старанно працювати,
щоб мову рідну гарно знати!

II. Актуалізація опорних знань.

— Послухайте вірш і вставте пропущені слова

Коли ми ротик відкриваємо,
Тоді ми ... *(звуки)* вимовляємо.
Коли ми ручку беремо,
Тоді ми ... *(букви)* пишемо.

II. Повідомлення теми та мети уроку.

— Сьогодні ми пригадаємо, що знаємо про звуки української мови. Поглибимо свої знання про поділ звуків на голосні та приголосні, а приголосні — на дзвінкі та глухі. Також пригадаємо, як позначається на письмі м’якість приголосних звуків.

III. Сприймання й усвідомлення учнями нового матеріалу.

1. Робота над текстом вправи 7.

— Прочитайте або проспівайте уривок із народної пісні, супроводжуючи слова відповідними рухами.

— Назвіть слова, у яких звуків менше, ніж букв.

— Випишіть виділене слово. Побудуйте його звукову модель. Поясніть правопис.

2. Фронтальне опитування (вправа 10).

— Скільки букв є в українській мові?
— Чим відрізняються звуки від букв?
— На які дві групи можна поділити звуки?
— Скільки голосних звуків в українській мові?
— Якими буквами вони позначаються?
— На які групи можна поділити голосні звуки?
— На які групи можна поділити приголосні звуки?
— Яка буква не позначає звука?
— Коли букви *я*, *ю*, *є* позначають два звуки, а коли — один? Наведіть приклади.
— Що можна сказати про букву *ї*?
— Які букви позначають на письмі м’якість приголосних звуків? Наведіть приклади.

3. Каліграфічна хвилинка.

Із поданих складів утворіть і запишіть слова.

зі по че лля лин брець

— Як на письмі позначається м’який подовжений звук?
— Побудуйте звукову модель слова *зілля*.
— Чому у цьому слові букв більше, ніж звуків?

4. Робота над вправою 9.

— Прочитайте слова.

— Визначте, яким звуковим моделям вони відповідають.

— Підберіть свої зразки слів до цих моделей.

— Спишіть слова. Підкресліть букви, що позначають м'які приголосні звуки.

5. Робота в парах (вправа 11).

— Прочитайте лист Катрусі до подруги. Зверніть увагу на його побудову.

— Спишіть речення про трави та дзвіночки.

— Підкресліть у словах літери *я*, *ю*. Які звуки вони позначають?

— Розкажіть товаришу про свої літні дивинки.

Фізкультхвилинка.

IV. Осмислення, узагальнення і систематизація знань.

1. Робота в зошиті.

2. Тестові завдання.

V. Підсумок уроку.

1. Робота в групах.

а) Об'єднання у групи.

б) Виконання завдання.

Група 1 — підкреслити слова, у яких є пом'якшені приголосні.

Група 2 — підкреслити слова, у яких всі приголосні тверді.

Група 3 — підкреслити слова, у яких букв більше, ніж звуків.

Група 4 — підкреслити слова, у яких звуків більше, ніж букв.

Орієнтовні слова: вересень, яблуко, учень, дзвіночки, сонечко, портфель, школа, юшка, дружба, чебрець, сім'я.

в) Презентація робіт учнями.

2. Поставте однокласникам запитання до теми уроку.

VI. Повідомлення домашнього завдання з попереднім інструктажем.

Я ранок стрічаю, мов друга: «Йди, світлий!»

Павло Тичина

7. 1. Прочитайте або проспівайте уривок із народної пісні, супроводжуючи слова відповідними рухами.

Пішли діти в поле квіточки збирати:
мак, мак з дзвіночками,
волошки з сокирочками,
ромен-зілля, буркун-зілля, медок-зілля і чебрець.
Квіточки збирали, віночки **в'язали.**

3

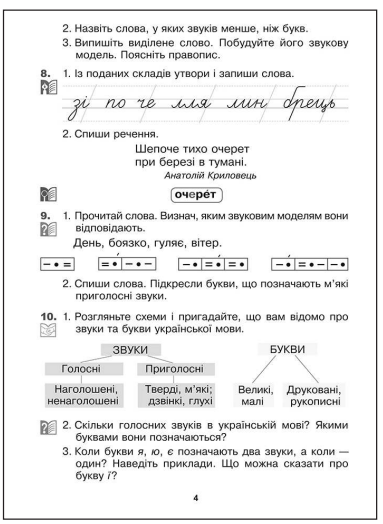

2. Назвіть слова, у яких звуків менше, ніж букв.

3. Випишіть виділене слово. Побудуйте його звукову модель. Поясніть правопис.

8. 1. Із поданих складів утвори і запиши слова.

зі по че лля лин брець

2. Спиши речення.

Шепоче тихо очерет
при березі в тумані.

Анатолій Криловець

очерéт

9. 1. Прочитай слова. Визнач, яким звуковим моделям вони відповідають.

День, боязко, гуляє, вітер.

2. Спиши слова. Підкресли букви, що позначають м'які приголосні звуки.

10. 1. Розгляньте схеми і пригадайте, що вам відомо про звуки та букви української мови.

ЗВУКИ: Голосні (Наголошені, ненаголошені); Приголосні (Тверді, м'які; дзвінкі, глухі)

БУКВИ: Великі, малі; Друковані, рукописні

2. Скільки голосних звуків в українській мові? Якими буквами вони позначаються?

3. Коли букви *я*, *ю*, *є* позначають два звуки, а коли — один? Наведіть приклади. Що можна сказати про букву *ї*?

4

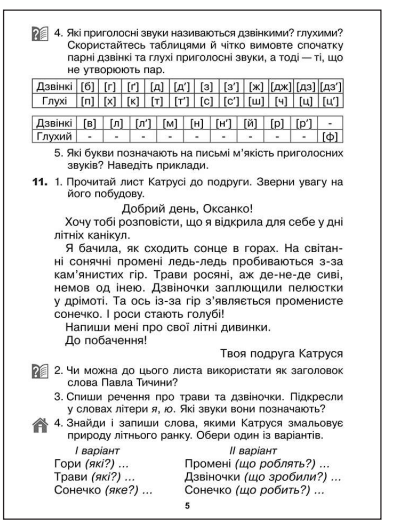

4. Які приголосні звуки називаються дзвінкими? глухими? Скористайтесь таблицями й чітко вимовте спочатку парні дзвінкі та глухі приголосні звуки, а тоді — ті, що не утворюють пар.

Дзвінкі	[б]	[г]	[ґ]	[д]	[д']	[з]	[з']	[ж]	[дж]	[дз]	[дз']
Глухі	[п]	[х]	[к]	[т]	[т']	[с]	[с']	[ш]	[ч]	[ц]	[ц']

Дзвінкі	[в]	[л]	[л']	[м]	[н]	[н']	[й']	[р]	[р']	-
Глухий	-	-	-	-	-	-	-	-	-	[ф]

5. Які букви позначають на письмі м'якість приголосних звуків? Наведіть приклади.

11. 1. Прочитай лист Катрусі до подруги. Зверни увагу на його побудову.

Добрий день, Оксанко!

Хочу тобі розповісти, що я відкрила для себе у дні літніх канікул.

Я бачила, як сходить сонце в горах. На світанні сонячні промені ледь-ледь пробиваються з-за кам'янистих гір. Трави росяні, аж де-не-де сиві, немов од інею. Дзвіночки заплющили пелюстки у дрімоті. Та ось із-за гір з'являється променисте сонечко. І роси стають голубі!

Напиши мені про свої літні дивинки.

До побачення!

Твоя подруга Катруся

2. Чи можна до цього листа використати як заголовок слова Павла Тичини?

3. Спиши речення про трави та дзвіночки. Підкресли у словах літери *я*, *ю*. Які звуки вони позначають?

4. Знайди і запиши слова, якими Катруся змальовує природу літнього ранку. Обери один із варіантів.

І варіант	*ІІ варіант*
Гори *(які?)* ...	Промені *(що роблять?)* ...
Трави *(які?)* ...	Дзвіночки *(що зробили?)* ...
Сонечко *(яке?)* ...	Сонечко *(що робить?)* ...

5

Дата _____
Клас _____

Додатковий матеріал до уроку

УРОК 3

Тема. Поділ слів на склади для переносу. Позначення м'якості приголосних на письмі. Спостереження за словами, в яких звуків менше, ніж букв. Повторення вивченого про звуки і букви.
«Всі називають головною одну професію — школяр» (*Анатолій Костецький*)

Мета. Узагальнити і систематизувати знання учнів про звуки і букви, про вимову і написання слів із м'якими приголосними, про правила переносу слів, розвивати критичне мислення, увагу, спостережливість, пам'ять, усне і писемне мовлення; формувати компетентність спілкування рідною мовою, соціальну, громадянську компетентності; виховувати повагу до рідної мови.

Хід уроку

I. Організація класу. Ранкова зустріч.

Вправа «Тепло душі».

— Поверніть руки долонями один до одного. Відчуйте тепло, що посилає вам ваш товариш. Це тепло його серця, його душі, яке зігріє вас під час уроку.

II. Перевірка домашнього завдання.

III. Актуалізація опорних знань учнів.

1. Вправа «Продовж речення».

— М'який подовжений звук на письмі позначається ... .

— Буквосполучення *дж*, *дз* позначають ... .

— У слові стільки складів, скільки ... .

IV. Повідомлення теми і завдань уроку.

— Сьогодні ми продовжимо закріплювати свої знання про звуки і букви української мови, а також пригадаємо, як можна переносити слова з рядка в рядок.

V. Сприймання й усвідомлення учнями нового матеріалу.

1. Каліграфічна хвилинка.

— Спиши літери. Зі складів утвори і запиши слова.

ГҐґ бус куль ґа цир гло дзи

— Яке слово тут «зайве»?

2. Робота над вправою 12.

— Прочитайте уривок із вірша.

— Яка професія головна для вас зараз? Поділіться своїми міркуваннями за алгоритмом:

Я вважаю, що... .
Тому що ... .
Наприклад ... .
Отже ... .

3. Вправа «Асоціативний кущ».

— З чим асоціюється у вас слово «школяр»?

4. Робота над вправою 13.

— Що належить до шкільного приладдя? Запишіть.

5. Робота в парах.

— Погрупуйте подані слова. Усно поставте до них питання.

— Запишіть слова у дві колонки.

— Позначте наголос. Перевірте себе за орфографічним словником.

Ведмідь, вересень, медаль, олень, портфель, учитель.

6. Фізкультхвилинка.

7. Колективне опрацювання вправи 13.

— Прочитайте прислів'я. Поясніть, як ви розумієте їх зміст.

— Спишіть, вставляючи потрібні букви. Поясніть правопис виділених слів.

8. Робота над таблицею (с. 10).

— Розгляньте таблицю.

— Пригадайте, коли в словах може бути звуків менше, ніж букв.

— Наведіть приклади.

9. Колективне складання казки за поданим початком. Редагування тексту (вправа 16).

а) Робота над початком казки.

— Прочитайте початок казки.

— Слова, що в дужках, змінюйте за змістом.

б) Колективне складання кінцівки казки.

в) Конкурс «Кращий оповідач».

г) Самостійний запис тексту у зошити.

Фізкультхвилинка.

VI. Осмислення, узагальнення і систематизація знань.

1. Робота в зошиті.

2. Робота з картками.

VII. Підсумок уроку.

1. Бесіда.

— Як перенести слово з рядка в рядок?

— Що має кожний склад?

— Як визначити, скільки складів у слові?

— Що виконувати було важко, а що вдалося легко? Чому?

2. Рефлексія.

Вправа «Вежа».

Побудуйте вежу:

із 6 цеглинок, якщо вам сподобалось працювати на уроці;

із 4 — якщо були якісь труднощі;

із 2 — якщо вам було нецікаво.

VIII. Повідомлення домашнього завдання з попереднім інструктажем.

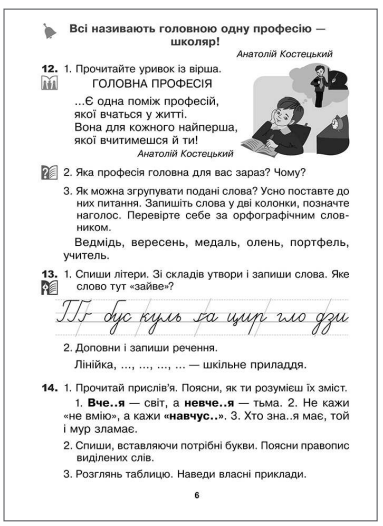

Всі називають головною одну професію — школяр!

Анатолій Костецький

12. 1. Прочитайте уривок із вірша.

ГОЛОВНА ПРОФЕСІЯ

...Є одна поміж професій,
якої вчаться у житті.
Вона для кожного найперша,
якої вчитимешся й ти!

Анатолій Костецький

2. Яка професія головна для вас зараз? Чому?

3. Як можна згрупувати подані слова? Усно поставте до них питання. Запишіть слова у дві колонки, позначте наголос. Перевірте себе за орфографічним словником.

Ведмідь, вересень, медаль, олень, портфель, учитель.

13. 1. Спиши літери. Зі складів утвори і запиши слова. Яке слово тут «зайве»?

Пг бус куль за цир гло дзи

2. Доповни і запиши речення.

Лінійка, ..., ..., ..., ... — шкільне приладдя.

14. 1. Прочитай прислів'я. Поясни, як ти розумієш їх зміст.

1. **Вче..я** — світ, а **невче..я** — тьма. 2. Не кажи «не вмію», а кажи **«навчус..»**. 3. Хто зна..я має, той і мур зламає.

2. Спиши, вставляючи потрібні букви. Поясни правопис виділених слів.

3. Розглянь таблицю. Наведи власні приклади.

6

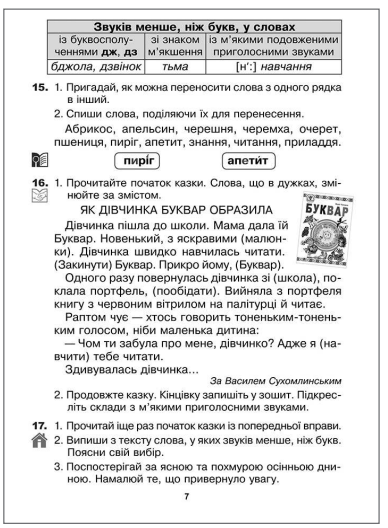

Звуків менше, ніж букв, у словах		
із буквосполученнями **дж, дз**	зі знаком м'якшення	із м'якими подовженими приголосними звуками
бджола, дзвінок	*тьма*	[н':] *навчання*

15. 1. Пригадай, як можна переносити слова з одного рядка в інший.

2. Спиши слова, поділяючи їх для перенесення.

Абрикос, апельсин, черешня, черемха, очерет, пшениця, пиріг, апетит, знання, читання, приладдя.

пиріг **апетит**

16. 1. Прочитайте початок казки. Слова, що в дужках, змінюйте за змістом.

ЯК ДІВЧИНКА БУКВАР ОБРАЗИЛА

Дівчинка пішла до школи. Мама дала їй Буквар. Новенький, з яскравими (малюнки). Дівчинка швидко навчилась читати. (Закинути) Буквар. Прикро йому, (Буквар).

Одного разу повернулась дівчинка зі (школа), поклала портфель, (пообідати). Вийняла з портфеля книгу з червоним вітрилом на палітурці й читає.

Раптом чує — хтось говорить тоненьким-тоненьким голосом, ніби маленька дитина:

— Чом ти забула про мене, дівчинко? Адже я (навчити) тебе читати.

Здивувалась дівчинка...

За Василем Сухомлинським

2. Продовжте казку. Кінцівку запишіть у зошит. Підкресліть склади з м'якими приголосними звуками.

17. 1. Прочитай іще раз початок казки із попередньої вправи.

2. Випиши з тексту слова, у яких звуків менше, ніж букв. Поясни свій вибір.

3. Поспостерігай за ясною та похмурою осінньою дниною. Намалюй те, що привернуло увагу.

7